בס״ד

המגביה מציאה לחברו

הקדמה

בשיעור זה אנחנו נכנסים לסוגיה, האם כאשר מישהו מגביה מציאה בשביל חברו, חברו זכה או לא. כמובן, אנחנו מדברים כאן על מציאה שאין חובה להשיב אותה לבעליה. בשאלה זו נתייחס לשני עניינים, מה הכוונה של המוצא כאשר הוא מגביה את המציאה, והאם יש לו יכולת הלכתית לזכות במציאה בשביל חברו. בנוסף נחלק בין הפקר לאבדה, ונסביר מה ההשלכה למעשה של חילוק זה.

הגמרא בבבא מציעא

הגמרא במסכת בבא מציעא[1], מביאה מחלוקת האם מגביה מציאה לחברו קנה חברו:

> **מתני'** היה רוכב על גבי בהמה, וראה את המציאה ואמר לחבירו 'תנה לי'. נטלה, ואמר 'אני זכיתי בה' - זכה בה, אם משנתנה לו אמר 'אני זכיתי בה תחלה' - לא אמר כלום. **גמ'** תנן התם מי שליקט את הפאה ואמר 'הרי זו לפלוני עני' - רבי אליעזר אומר זכה לו, וחכמים אומרים יתננה לעני הנמצא ראשון. אמר עולא אמר רבי יהושע בן לוי מחלוקת מעשיר לעני, [...] אבל מעני לעני דברי הכל זכה לו, דמגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה. אמר ליה רב נחמן לעולא, ולימא מר מעני לעני מחלוקת, דהא מציאה הכל עניים אצלה, [...] אי אמרת בשלמא מעני לעני מחלוקת מתניתין מני? רבנן היא, אלא אי אמרת בעשיר ועני מחלוקת אבל מעני לעני דברי הכל זכה לו, הא מני? לא רבנן ולא רבי אליעזר. אמר ליה מתני' דאמר תחילה.
>
> [...] רב נחמן ורב חסדא דאמרי תרוייהו, המגביה מציאה לחבירו - לא קנה חבירו. מאי טעמא? הוי תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים, והתופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים - לא קנה. [...] אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, המגביה מציאה לחבירו - קנה חבירו, ואם תאמר משנתינו, דאמר 'תנה לי' ולא אמר 'זכה לי'.

המשנה אומרת, שאם מישהו היה רוכב על בהמה ואמר לחברו להביא לו מציאה שהוא ראה, והחבר הרים אותה ואמר שהוא זכה בה לעצמו – המגביה זכה. הגמרא אומרת, שלדעת עולא אם עני הגביה פאה בשביל חברו העני – זכה חברו, כיוון שהמגביה היה יכול לזכות בזה לעצמו. רב נחמן מקשה על עולא מהמשנה. במשנה המגביה היה יכול היה לזכות במציאה לעצמו, ולכן לפי עולא יוצא שהוא יכול גם לזכות בשביל חברו. קשה, אם ברגע שהמגביה נטל את המציאה כבר זכה חברו, איך המגביה יכול לומר שהוא זוכה במציאה, הרי היא כבר של חברו. עולא מתרץ, שבמשנה מדובר שהמגביה טוען שמראש הוא התכוון לזכות במציאה לעצמו, ולא הגביה אותה כלל לחברו.

בהמשך הגמרא, רב נחמן ורב חסדא אומרים שמגביה מציאה לחברו – לא קנה חברו, כיוון שזה כמו תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים. לעומת זאת, רבי יוחנן אומר שמגביה מציאה לחברו – קנה חברו. רבי יוחנן אומר, שבמשנה הרוכב לא זכה במציאה, כיוון שהוא אמר למגביה ׳תנה לי׳ ולא אמר ׳זכה לי׳. כאשר הרוכב אמר ׳תנה לי׳ הכוונה שהרוכב יזכה במציאה רק כאשר היא תגיע לידו, ולכן הוא לא זכה בה קודם. לפי רבי יוחנן, אם הרוכב היה אומר ׳זכה לי׳ הכוונה הייתה שהוא יזכה כבר בהגבהה, ובאמת הרוכב היה זוכה בהגבהה.

קושיות על הגמרא

---

[1] דפים ט ע"ב – י ע"א.

יש כמה קשיים בגמרא. ראינו בגמרא שעולא ורבי יוחנן סוברים שהמגביה מציאה לחברו – קנה חברו. כל אחד מהם מביא תירוץ אחר לקושייה מהמשנה. עולא מסביר שמדובר במשנה שהמגביה טוען שמראש הוא התכוון לזכות במציאה לעצמו, ורבי יוחנן אומר שכיוון שהמשנה מדברת על מקרה שרוכב אמר 'תנה לי' ולא אמר 'זכה לי', המגביה לא זכה בשבילו. צריך להבין, מה ההבדל בין רבי יוחנן לעולא? למה עולא לא מתרץ כמו רבי יוחנן, הרי באמת המשנה מדברת על מקרה שהרוכב אמר 'תנה לי', ולכן לכאורה התירוץ של רבי יוחנן ממש כתוב במשנה.

יש קושי נוסף בגמרא. רב נחמן ורב חסדא אמרו שהמגביה מציאה לחברו לא קנה חברו, כיוון שזה כמו תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים. נסביר את הדין הזה, אם יש מישהו שלווה מכמה אנשים ויש לו מטלטלים, כל אחד מהמלווים יכול לקחת לו מהם כמו הסכום של החוב שלו[2]. אם מישהו רוצה לתפוס לאחד מהמלווים את המטלטלים של הלווה, הוא לא יכול, כיוון שהוא מפסיד את שאר המלווים. יש קושי בהשוואה בין תופס לבעל חוב למגביה מציאה לחברו. תופס לבעל חוב גורם שהמלווים לא יוכלו לגבות את החוב שלהם, ולוקח ממון שמשועבד להם. לכן, הגיוני שאי אפשר לתפוס לבעל חוב במקום שחב לאחרים, כיוון שזה מפסיד את בעלי החוב האחרים[3]. לעומת זאת, מציאה לא שייכת לאף אחד, ולכן קשה למה רב נחמן ורב חסדא סוברים שמגביה מציאה לחברו לא יוכל לזכות לחברו, הרי הוא לא מפסיד אף אחד[4]?

הגמרא בביצה

בגמרא במסכת ביצה[5] מובאת מחלוקת לגבי דין תחומין, שמתקשרת לסוגיה שלנו:

מתני' בור של יחיד כרגלי היחיד ושל אנשי אותה העיר כרגלי אנשי אותה העיר ושל עולי בבל כרגלי הממלא. **גמ'** [...] אתמר, מילא ונתן לחבירו, רב נחמן אמר - כרגלי מי שנתמלאו

---

[2] אמנם יש איסור דאורייתא להיכנס לבית הלווה ולגבות משם, אבל אם המלווה מוצא ממון של הלווה מחוץ לבית שלו, הוא יכול לקחת (הלכות מלוה ולוה פרק ב' הלכות א'-ב').

[3] גם לגבי עני שהגביה פאה לחברו, אפשר להבין למה הוא נחשב חב לאחרים, כיוון שפאה היא ממון עניים. לעומת זאת, מציאה אינה ממון של כל העולם, אלא רק יש אפשרות לכל אחד לקחת אותה.

[4] הראשונים הקשו איך רבי יוחנן אומר שמגביה מציאה לחברו קנה חברו, הרי הוא עצמו אמר (גיטין דף י"א ע"ב) שתופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים לא קנה. תוספות (בבא מציעא דף י ע"א ד"ה אמר) תירץ, שלדעת רבי יוחנן במציאה המגביה יכול לזכות לחברו כיוון שהוא יכול לזכות בה לעצמו, 'מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה', אבל בתופס לבעל חוב מדובר שלתופס אין חוב אצל המלוה, ולכן הוא לא יכול לתפוס לחברו. הרמב"ן (בבא מציעא י ע"א ד"ה אמר רבי חייא) והריטב"א (שם ד"ה אמר רבי יוחנן) תירצו, שרבי יוחנן סובר שמגביה מציאה לחברו לא נחשב 'חב לאחרים', כיוון שהוא לא מפסיד את המוצאים אלא רק מונע מהם רווח. [הרמב"ן והריטב"א כתבו שהמגביה מציאה גם לא חב למאבד, כיוון שכולם כבר יכולים לזכות במציאה, והיא יצאה מרשות הבעלים (ראה מה שנכתוב בזה בהערה 12).]
הקושיה שלנו כאן היא גם לשיטת הרמב"ן וגם לשיטת תוספות. לשיטת תוספות נראה שגם רבי יוחנן מדמה בין מגביה מציאה לתופס לבעל חוב, ולכן קשה גם על רבי יוחנן וגם על רב נחמן ורב חסדא, איך אפשר לדמות בין מגביה מציאה לחברו לבין תופס לבעל חוב. לשיטת הרמב"ן, רבי יוחנן מסתדר, אבל בכל זאת צריך להבין מה הסברא של רב נחמן ורב חסדא שמדמים בין מגביה מציאה לחברו לתופס לבעל חוב [ראה בשיטה מקובצת (שם ד"ה מאי טעמא) שהקשה מה סברת רב נחמן ורב חסדא לפי הרמב"ן]. האחרונים (שו"ת רבי עקיבא איגר קמא סימן קל"ג, שו"ת מהר"ם אלשיך סימן ל"ז, פתחי תשובה חושן משפט סימן ק"ה ס"ק ב) הסבירו בשיטת תוספות שלדעתם גם מונע רווח נחשב חב לאחרים, (והגיוני שכך סובר הרמב"ן בשיטת רב נחמן ורב חסדא). עדיין קשה, איך רב נחמן ורב חסדא לומדים שמגביה מציאה לחברו לא קנה מזה שתופס לבעל חוב לא קנה? הרי תופס לבעל חוב מפסיד אחרים ומגביה מציאה רק מונע רווח. אפשר לומר שרב נחמן ורב חסדא לא לומדים מתופס לבעל חוב את הדין של מגביה מציאה לחברו, אלא מחדשים שיש למגביה מציאה לחברו דין כמו לתופס לבעל חוב, למרות שאפשר לחלק ביניהם. תירוץ זה מועיל לשיטת הרמב"ן שאומר שרבי יוחנן באמת חולק על החידוש הזה, אבל לדעת תוספות קשה למה הם לא מסבירים שרבי יוחנן לא מקבל את החידוש של רב נחמן ורב חסדא? נראה להסביר, שתוספות סבר שגם תופס לבעל חוב אינו ממש מפסיד את המלווים האחרים, כיוון שהם עדיין לא קנו ממש את הדברים של הלווה, ולכן לדעת תוספות פשוט שמונע רוח הוא כמו תופס לבעל חוב, שהרי גם שם יש רק מניעת רוח.

[5] דף ל"ט ע"א-ע"ב.

לו. רב ששת אמר - כרגלי הממלא. [...] דכולי עלמא בירא דהפקרא היא. אלא הכא במגביה מציאה לחבירו קנה חבירו קא מיפלגי, מר סבר – קנה חבירו, ומר סבר - לא קנה חבירו[6].

לכל אדם מותר ללכת בשבת ויום טוב אלפיים אמה, מהמקום שהוא קנה שביתה. גם חפצים ששייכים לאדם מותר לטלטל ביום טוב[7] 'כרגליו', כלומר בתחום שמותר לו ללכת. המשנה אומרת שכאשר מישהו מילא מים מבור של עולי בבל, שהוא הפקר – מטלטלים אותם כרגלי הממלא. כאשר מישהו מילא מים לחברו – רב נחמן אומר שמטלטלים אותם כרגלי מי שנתמלאו בשבילו, ורב ששת אומר שמטלטלים אותם כרגלי הממלא. הגמרא מסבירה, שהמחלוקת שלהם נובעת מהשאלה האם מגביה מציאה לחברו – קנה חברו או לא. בפשטות הכוונה היא, שרב נחמן סובר שקנה חברו, ולכן מטלטלים את המים לפי רגלי מי שנתמלאו לו כי הוא זכה במים. לעומת זאת, רב ששת סבר שלא קנה חברו, ולכן המים הולכים לפי רגלי הממלא.

קושיות על הגמרא

גם על גמרא זו יש כמה קושיות. הגמרא הסבירה שלפי רב נחמן מטלטלים את המים כרגלי מי שהתמלאו לו, כיוון שהמגביה מציאה לחברו קנה חברו. קשה, איך אפשר להסביר כך את דעת רב נחמן, הרי רב נחמן אומר במפורש (בבבא מציעא) שהמגביה מציאה לחברו – לא קנה חברו[8] .

---

[6] כך הייתה גרסת הספרים. רש"י הגיה שצריך לגרוס 'במגביה מציאה לחברו קא מפלגי מר סבר קנה ומר סבר לא קנה', ראה הערה 8.

[7] בשבת יש גם איסור הוצאה מרשות לרשות, וממילא דין זה כמעט לא שייך.

[8] יש דעות שונות בראשונים כיצד לתרץ סתירה זו:

1. רבינו חננאל (בבא מציעא דף י ע"א) והרשב"א (ביצה דף ל"ט ע"ב ד"ה אלא) תירצו שרב נחמן חזר בו ממה שאמר בבבא מציעא, וסובר שהמגביה מציאה לחברו - קנה חברו. [יכול להיות שהסיבה שרב נחמן חזר בו היא, ההסבר החדש של רבי יוחנן למשנה. אפשר לומר שלרב נחמן הייתה קושיה על ההסבר של עולא למשנה, אבל הוא קיבל את ההסבר של רבי יוחנן.] הרמב"ן (בבא מציעא שם ד"ה והא) הקשה על רבינו חננאל, שאם רב נחמן היה חוזר בו, הגמרא הייתה צריכה להזכיר את זה במפורש.
2. רש"י בביצה (שם ד"ה במגביה) שינה את הגרסה (ראה הערה 7) ולפי זה תירץ, שגם רב נחמן וגם רב ששת מסכימים שמגביה מציאה לחברו לא קנה חברו (כמו שרב נחמן אומר בבא מציעא), והמחלוקת ביניהם היא האם המגביה קנה את המים לעצמו. רב נחמן סובר שמגביה מציאה לחברו לא קנה אותה בעצמו, אלא היא נשארת הפקר עד שהיא מגיעה לחברו. לכן, מטלטלים את המים כרגלי מי שנמלאו לו, שהרי הוא הראשון שזכה במים. לעומת זאת רב ששת סובר שמגביה מציאה לחברו זוכה בה בעצמו עד שהוא נותן אותה לחברו, ולכן מטלטלים את המים כרגלי הממלא, כי הוא זכה במים ראשון. תוספות (שם ד"ה הכא) הקשה על רש"י, שדוחק הוא למחוק גרסת הספרים [והוסיף הריטב"א (בבא מציעא שם ד"ה רב נחמן) שבכל הגרסאות לא נמצא כרש"י]. ועוד, שאין סברא לשיטת רב ששת שהמגביה יזכה למרות שהוא לא מתכוון לזכות (ראה הערה 8). ועוד הקשה הרשב"א (ביצה שם ד"ה אלא) על רש"י, שמשמע מזה שכתוב 'כרגלי מי שנתמלאו לו' ולא 'כרגלי מי שניתנו לו', שמטלטלים את המים כרגליו מזמן המילוי, ולא רק מזמן שהגיעו לרגליו.
3. בעל המאור (ביצה דף כ"א ע"ב מדפי הרי"ף) תירץ, שלדעת רב נחמן מגביה מציאה לחברו לא קנה חברו כל עוד לא הגיע לידו, אבל אם הגיע לידו הוא קנה למפרע מרגע ההגבהה. לכן, כאשר מילא ונתן לחברו, רב נחמן סובר שהוא קנה מרגע המילוי, כיוון שבסוף המים הגיעו לידו והתגלה למפרע שהוא קנה.
4. תוספות (בתירוץ הראשון) ורבינו פרץ (שם ד"ה הכא) תירצו, שרב נחמן אמר שקנה חברו, כיוון שכאן המגביה לא חב לאחרים, שהרי יש הרבה מים בבור. הרשב"א הקשה על פירוש זה, שמשמע שרב נחמן דיבר בכל מקרה, ולא דווקא במקרה שיש מים מרובים. המאירי מתרץ קושיה זו, שחכמים על הרוב דיברו, וברוב הבורות יש מים מרובים.
5. רבינו תם (מובא בתוספות), והרא"ש (ביצה פרק ה' סימן י"ב) מתרצים, שרב ששת סובר שמגביה מציאה לחברו קנה חברו, ורב נחמן סובר שמגביה מציאה לחברו לא קנה חברו (כמו שהוא אומר במסכת בבא מציעא). הם מסבירים, שרב נחמן אומר שהולכים לפי רגלי מי שהתמלאו לו, כיוון שהמגביה לא קנה את המים, כי הוא לא רוצה בהם לעצמו, והראשון שקנה אותם היה חברו. לעומת זאת, רב ששת אומר שהולכים לפי רגלי הממלא, כיוון שכל מה שהממלא זוכה במים לחברו זה רק מכוח זה שהוא יכול לזכות במים לעצמו ('מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה'). [כהסבר זה סברו גם הטור והשו"ע, ולפיו הם פסקו שהולכים עם המים כרגלי הממלא (אורח חיים סימן שצ"ז סעיף ט"ז, ראה מגן אברהם ס"ק י"ד)]. הרשב"א הקשה (ביצה שם ד"ה אלא), שלפי הסבר זה מטלטלים את המים כרגלי מי שנמלאו לו רק כאשר המים כבר הגיעו לידיו, ואין זה משמעות הלשון 'נתמלאו לו'. עוד הקשה הרשב"א (בבא מציעא שם ד"ה רב נחמן), למה לפי רב ששת הולכים לגמרי כרגלי הממלא? הרי בפועל מי שזוכה זה מי שמילאו לו, ורק זכה מכוח הממלא, ולכן צריך להחמיר כשיניהם. מכוח קושיה זו, כתב הריטב"א (שם ד"ה רב נחמן) שאמנם נראה כרבינו תם, אבל צריך לומר בדעתו שלפי רב ששת לא הולכים רק כרגלי הממלא, אלא גם כרגלי הממלא וגם כרגלי מי שנתמלאו

יש קושיה נוספת בהסבר שיטת רב ששת. הגמרא מסבירה שלפי רב ששת מטלטלים את המים כרגלי הממלא, כיוון שהמגביה מציאה לחברו לא קנה חברו. סברא זו קשה, הרי בפשטות מי שמילא את המים לא התכוון לזכות בהם לעצמו, לכן לא ברור למה שיטלטלו את המים כרגלי הממלא. בפשטות אם הממלא לא הצליח לזכות במים בשביל חברו, המים נשארו הפקר עד שהם הגיעו לידי חברו, והוא הראשון שזכה בהם[9]. לפי זה, גם אם המגביה מציאה לחברו לא קנה חברו – אמורים לטלטל את המים כרגלי מי שהתמלאו לו.

קושיה על הרמב"ם

קושיה נוספת קשורה לפסק הרמב"ם. הרמב"ם לא פסק מה הדין כאשר מישהו מילא מים ונתן לחברו. כך הרמב"ם כותב בהלכות יום טוב[10]:

> בור של יחיד - כרגלי בעליו. ושל אותה העיר - כרגלי אנשי אותה העיר. ושל עולי בבל, שהן מסורין לכל - כרגלי הממלא מהן, שכל מי שמילא מהן מוליכן למקום שהוא מהלך.

הרמב"ם פוסק שכאשר מישהו מילא מים מבור של עולי בבל, שהוא הפקר, הולכים עם המים שבו כרגלי מי שמילא ממנו. הרמב"ם לא הזכיר מה הדין כאשר מישהו מילא ונתן לחברו. קשה, למה הרמב"ם לא פסק את הדין במקרה זה? הרי יש בגמרא מחלוקת מפורשת על מקרה זה[11].

תירוץ הקושיות

המגביה מציאה חב למאבד

לו, לחומרא. הר"ן (שם ד"ה רב נחמן) הסתפק האם להסביר את רבינו תם כמו הריטב"א, או שעשו את הזוכה לחברו כאילו זכה לעצמו ואחר כך זיכה לחברו, ואז יוצא שהולכים רק כרגלי הממלא. הוא כותב, שנראה מדברי תוספות כמו האפשרות השנייה.

6. הראב"ד (דף כ"ב ע"א מדפי הרי"ף) בתירוץ הראשון תירץ, שבגמרא בביצה מדובר שמי שמילאו לו אמר לממלא 'זכה לי', ובזה מודה רב נחמן [קשה, הרי כל החילוק בין 'תנה לי' ל'זכה לי' הוא רק בדעת רבי יוחנן, שאומר שמגביה מציאה לחברו קנה חברו, ולכן זה משנה מה הייתה כוונת המגביה. רב נחמן אמר שהמגביה לא יכול לזכות בשביל חברו כיוון שהוא חב לאחרים, ולכן קשה מה מועיל זה שחברו אמר 'זכה לי'.]
7. הראב"ד (שם) בתירוץ השני תירץ, שבגמרא בביצה מדובר לעניין תחומין, ובזה לא צריך ממש קניין גמור, כמו שמשאיל חפץ לחברו, בדיבור בעלמא עובר לרשות השואל לעניין תחומין.

[9] כך הקשה בתוספות על פירוש רש"י (ראה הערה 8), [ובאמת קושיה זו קשה לכל הדעות, מלבד דעת רבינו תם (ואולי גם הראב"ד בתירוץ השני)]. וכתב הרמב"ן (בבא מציעא י ע"א ד"ה והא) שאפשר לתרץ לשיטת רש"י, שזו מחלוקת רב נחמן ורב ששת, שלדעת רב ששת המגביה מתכוון לזכות לעצמו קודם ואחר כך להקנות לחברו משלו, ולדעת רב נחמן המגביה אינו מתכוון לזכות כלל. [וכן כתב הפני יהושע, ודייק כך מדברי רש"י ד"ה לא אמר כלום, עיין שם.] והתוספות רא"ש (שם ד"ה רב נחמן) תירץ, שלדעת רב ששת הולכים כרגלי הממלא, כיוון שכל מקום שהמגביה התכוון לזכות בהגבהתו לחברו, אם לא הצליח לזכות בה לחברו זוכה בה לעצמו, כיוון שההגבהה הייתה לשם זכיה. השיטה מקובצת (שם) הביא בשם גליון תוספות, שאף על פי שהממלא לא התכוון לזכות לחברו, כיוון שהוא מילא וחברו לא זכה מטלטלים את המים כרגליו, כיוון שלעניין תחומין לא צריך דווקא קניין ממש [ראה פירוש השני של הראב"ד בהערה 8]. הדברי יחזקאל (סימן נ"ה אות א') כתב שלפי רב ששת הממלא קונה מדין חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו, כיוון שהדלי שלו. הוא מסביר שאף על פי שהממלא אינו רוצה לקנות לעצמו, אין זה נחשב קניין בעל כורחו, כיוון שאם הוא היה יודע שחברו לא קונה בהגבהה הוא היה רוצה לזכות לעצמו בהגבהה כדי שלא יוכלו לקחת ממנו את המים. רב נחמן סובר, שלמרות שחצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו, אם דעתו לא לזכות זה יותר גרוע מכאשר אין לו דעת. [יש קושי בהסבר ה'דברי יחזקאל', כיוון שהוא מעמיד את המקרה שהדלי שייך לממלא ולא לאדם אחר.]

[10] פרק ה' הלכה י"ד.

[11] כך הקשו הראב"ד (שם הלכה י') והרמ"ך (שם הלכה י"ד) על הרמב"ם. המגיד משנה (שם), כתב שהרמב"ם פסק כרב נחמן, ולא הזכיר את זה כיוון שכבר הכריע בהלכות גזלה ואבדה (פרק י"ז הלכה ג') שמגביה מציאה לחברו לא קנה חברו, וכיוון שכתב כבר (בהלכות יום טוב פרק ה' הלכה י') שחפצי הפקר הם כרגלי מי שזכה בהם לא הוצרך לבאר יותר. לעומת זאת, הבית יוסף (אורח חיים סימן שצ"ז) וההגהות מיימוניות (שם סעיף קטן י') כתבו שהרמב"ם פסק כרב ששת. הבית יוסף מוכיח שהרמב"ם פסק כרב ששת מזה שהרמב"ם סתם שבבור של עולי בבל הולכים כרגלי הממלא, ולא כתב דין אחר למי שמילא ונתן לחברו, משמע שתמיד הולכים כרגלי הממלא [כן כתב הר"ן (כ"א ע"ב מדפי הרי"ף) בשיטת הרי"ף]. הביאור הלכה (שם ד"ה לצורך חבירו) כתב שההסבר היותר נוח בדעת הרמב"ם הוא הסבר המגיד משנה, [ובדרך זו נסביר גם כן בהמשך המאמר].

כדי לתרץ את הסתירה בדברי רב נחמן, ולהבין את שיטת רב ששת, נחזור לשאלה – את מי המגביה מציאה לחברו מפסיד? כדי לתרץ את השאלה הזו נזכיר דין שמובא באחרונים[12], לגבי הבדל שקיים בין מציאה להפקר. מהרגע שאדם מפקיר חפץ – החפץ יצא מרשותו. לעומת זאת, במציאה החפץ עדיין נחשב של המאבד, גם אחרי יאוש, עד שיבוא מישהו אחר וייקח אותו. היאוש מאפשר למי שרוצה לזכות בחפץ, אבל לא מוציא את החפץ מרשות הבעלים. הנפק"מ להבדל זה היא, שאם מישהו איבד חפץ והתייאש ואחר כך הוא מצא את החפץ והפסיק להתייאש – מהרגע שהבעלים הפסיק להתייאש אף אחד לא יכול לזכות בחפץ. אם מישהו יתפוס את האבדה לפני שהבעלים יספיק לתפוס אותה – היא תהיה של המאבד כיוון שהוא ראה אותה והפסיק להתייאש לפני שהמוצא הגביה.

יוצא לפי מה שאמרנו, שמגביה מציאה לחברו מפסיד את המאבד. עד עכשיו האבדה הייתה שלו, ועכשיו היא יצאה מרשותו. לכן, רב נחמן ורב חסדא אומרים שמגביה מציאה לחברו דומה למי שתופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים. תופס לבעל חוב מפסיד את שאר המלווים, ומגביה מציאה לחברו מפסיד את מאבד[13]. לפי זה, אם מישהו מגביה הפקר ומתכוון שחברו יזכה בהגבהה הזו – ודאי שחברו קנה, כיוון שהמגביה לא חב לאף אחד.

לפי זה, אין סתירה בדברי רב נחמן. במסכת בבא מציעא רב נחמן אומר שמגביה מציאה לחברו לא קנה חברו, כיוון ששם מדובר על אבדה והמגביה חב למאבד. לעומת זאת, במסכת ביצה רב נחמן אומר שמגביה מציאה לחברו קנה חברו, כיוון שמדובר שם על הפקר[14] ובהפקר המגביה לא חב לאף אחד. הבעיה היא, שלפי זה הקושיה על רב ששת מתעצמת. למה רב ששת אומר שמטלטלים את המים כרגלי הממלא? הרי מדובר על הפקר, ובהפקר ודאי שהמגביה מציאה לחברו קנה חברו[15].

---

[12] תוספות (בבא קמא דף ס"ו ע"א ד"ה כיוון) כתב שיאוש אינו כהפקר גמור, ולכן אם הגיע באיסור לידי מי שרוצה לזכות בו, אינו זוכה. לא ברור מדברי תוספות מה בדיוק ההבדל בין יאוש להפקר. והסבירו הקצות החושן (חושן משפט סימן ת"ו ס"ק ב'), תרומת הכרי (סימן רס"ב) והנתיבות (סימן רס"ב סעיף קטן ג') שבהפקר החפץ המופקר יוצא מרשות הבעלים בהפקר עצמו. לעומת זאת, ביאוש האבדה אינה יוצאת מרשות המאבד עד שמישהו אחר זוכה בה. והסביר הנתיבות, שהנפק"מ שיוצאת מזה בין הפקר ליאוש היא, שביאוש מועילה חזרה גם בלי שהמתייאש יקנה שוב את החפץ, ובהפקר לא מועילה חזרה. [אמנם בתרומת הכרי חלק על נפק"מ זו, כיוון שסובר שזו גזרת הכתוב שיאוש מתיר את האבדה, ומרגע שהיא הותרה לא תועיל חזרה מהייאוש כדי לאסור את האבדה.]

[13] ההסבר שלנו (בשם האחרונים) שבייאוש האבדה לא יוצאת מרשות בעליה עד שמישהו אחר זוכה בה, אינו מסתדר עם דברי הרמב"ן (ראה הערה 4) שאמר שלפי רבי יוחנן המגביה מציאה לחברו לא חב למאבד, כיוון שהמציאה כבר יצאה מרשותו ביאוש. לפי ההסבר שלנו, שלדעת רב נחמן ורב חסדא המגביה מציאה לחברו חב למאבד, צריך להסביר למה רבי יוחנן לא מסכים עם זה. נראה שרבי יוחנן סובר, שמגביה מציאה לחברו לא חב למאבד, כיוון שבכל מקרה מן הסתם מישהו אחר יזכה באבדה. רבי יוחנן לא מחשיב כהיזק למאבד, את האפשרות הרחוקה שאולי המאבד ימצא את האבדה שלו, ויתחרט על היאוש, ולפני שהוא יספיק להרים את האבדה מישהו אחר יגביהה אותה. אפשרות נוספת היא (כהסבר תוספות [בהערה 4]), שרבי יוחנן סבר שלמרות שמגביה מציאה לחברו חב לאחרים הוא יכול לזכות לחברו כיוון שהוא יכול לזכות לעצמו, מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה.

[14] יש שני סוגים של מציאה, הפקר ואבדה, ושניהם נקראים 'מציאה'.

[15] האור שמח (הלכות מלוה ולוה פרק כ' הלכה ב') חשב להסביר כמו שכתבנו, שבמגביה מציאה לחברו רב נחמן סובר שאינו יכול לזכות, כיוון שהוא חב למאבד. לכן, רב נחמן מסכים שבהפקר מגביה מציאה לחברו קנה חברו, שהרי הוא לא חב לאף אחד, כיוון שמניעת רווח אינה נחשבת חוב. האור שמח חשב להסביר כך גם למה יש חב לאחרים כאשר עני מגביה פאה לעני אחר. הוא אומר, שגם שם החוב הוא לבעלים של השדה ולא לעניים, שהרי גם שם המגביה רק מונע רווח מהעניים. הוא מסביר שיש חוב לבעלים של השדה כיוון שאם עניים לא ייקחו את הפאה היא תישאר של בעל השדה (על פי תוספות בראש השנה דף ד ע"ב ד"ה לקט). היו לאור שמח שתי קושיות, שגרמו לו לחזור בו ולומר שמונע רווח נחשב חב לאחרים:

1. מה סברת רב ששת שאומר שמגביה הפקר לחברו לא קנה חברו? הרי הוא לא חב לאף אחד, אלא רק מונע רווח.
2. בגמרא בגיטין (דף י"א ע"ב) רב חסדא אומר שמחלוקת רבי אליעזר וחכמים האם מגביה פאה לחברו קנה חברו, תלויה בשאלה האם תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים קנה. רבי אליעזר סובר שקנה, וחכמים סוברים שלא קנה. האור שמח מקשה, אם מונע רווח לא נחשב חב לאחרים למה רב חסדא לא אמר שלכל הדעות תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים – לא קנה, והמחלוקת בין רבי אליעזר לחכמים היא האם הפקר לעניים נחשב הפקר, וממילא האם המגביה פאה לחברו מפסיד את הבעלים. רבי אליעזר סבר שהפקר לעניים נחשב הפקר (כשיטתו שהוא מבית שמאי [ראה פאה פרק ו' משנה א'] ועוד מצאנו [גמרא ראש השנה ל"א ע"ב] שרבי אליעזר ביקש להפקיר כרם רבעי לעניים), ולכן כאשר הבעלים צריך לתת את הפאה לעניים זה נחשב שהוא מפקיר אותה, וממילא מי שמגביה פאה לעני אינו חב לאף אחד, כי היא כבר לא קשורה לבעלים. לעומת זאת, חכמים סוברים שהפקר לעניים אינו הפקר (כדעת בית הלל),

שתי סיבות שהמגביה מציאה לחברו לא קנה חברו

כדי לתרץ את הקושיה הזו, נקדים הקדמה קצרה. יש שתי סיבות שבגללם יכול להיות שמגביה מציאה לחברו לא קנה חברו:

1. בעיה ביכולת לזכות - אם הלכתית המגביה לא יכול לזכות בשביל חברו (כיוון שהוא חב לאחרים) – החבר לא זכה עד שהמציאה הגיעה לידו.
2. בעיה בכוונה - אם המגביה מתכוון בהגבהה לזכות במציאה קודם כל לעצמו, ורק אחר כך לתת אותה לחברו – החבר לא זכה עד שהמציאה הגיעה לידו.

ראינו שיש מחלוקת בין רב נחמן לרב ששת האם המגביה הפקר לחברו קנה חברו. לפי מה שהסברנו, אי אפשר לומר שהמחלוקת הזו קשורה לשאלה האם יש למגביה יכולת לזכות לחברו, שהרי בהפקר המגביה לא חב לאף אחד, וממילא אין סיבה שלא תהיה לו יכולת לזכות לחברו. בנוסף לכך, גם אם נסביר שלפי רב ששת אין לממלא יכולת לזכות במים בשביל חברו, זה לא יעזור לנו להבין למה מטלטלים את המים כרגלי הממלא, שהרי בכל מקרה הממלא לא התכוון לזכות במים לעצמו. לכן, נראה שהמחלוקת בין רב ששת לרב נחמן קשורה לכוונה של המגביה.

נסביר את דברינו. לכל הדעות הממלא יכול לזכות במים לחברו, כיוון שהוא לא חב לאף אחד. המחלוקת בין רב נחמן לרב ששת היא האם סתם ככה מי שממלא מים לחברו, מתכוון לזכות במים לחברו כבר במילוי, או שהוא מתכוון לזכות לעצמו במים במילוי ואחר כך לתת אותם לחברו. רב נחמן סובר, שסתם כך כאשר אדם מגביה מציאה לחברו, הוא מתכוון לזכות לחברו בהגבהה עצמה. לכן, מטלטלים את המים כרגלי מי שנתמלאו לו, שהרי הוא זכה במים ראשון. לעומת זאת, רב ששת סובר שסתם כך כאשר אדם מגביה מציאה לחברו, הוא מתכוון לזכות במציאה קודם כל לעצמו ורק אחר כך להביא אותה לחברו. לפי זה, מובן למה רב ששת אומר שמטלטלים את המים כרגלי הממלא, שהרי הוא התכוון לזכות במים קודם כל לעצמו, ורק אחר כך לתת אותם לחברו. כיוון שהממלא זכה במים ראשון, התחום של המים נקבע לפי התחום שמותר לו ללכת[16-17].

ההבדל בין רבי יוחנן לעולא

הסברנו שיכולות להיות שתי סיבות לזה שהמגביה מציאה לחברו לא קנה חברו, או שהמגביה לא יכול לזכות במציאה בשביל חברו, או שהמגביה לא מתכוון לזכות לחברו במציאה. לפי זה, אפשר להסביר למה עולא לא מסביר את המשנה כמו רבי יוחנן, שכיוון שהרוכב אמר 'תנה לי' ולא אמר 'זכה לי' המגביה לא זכה בשבילו. רבי יוחנן סובר שכאשר הרוכב אומר

ולכן כאשר בעל השדה משאיר פאה הוא לא מפקיר אותה, וממילא מי שמגביה פאה לעני לא יכול לזכות בשבילו כי הוא נחשב חב לבעלים.

למרות קושיות אלו אנחנו מסבירים שמונע רווח אינו נחשב חב לאחרים. לגבי הקושיה הראשונה – ראה מה שנסביר בהמשך המאמר בשיטת רב ששת. לגבי הקושיה השנייה – קושיה זו בנויה על ההבנה של האור שמח שבפאה המגביה חב לבעל השדה. אנחנו הסברנו (בהערה 3) שמגביה פאה לעני – חב לשאר העניים, כיוון שפאה נחשבת של כלל העניים ואינה דומה למציאה שהרי היא לא שייכת לכלל האנשים שיכולים למצוא אותה.

[16] כך הסביר הרמב"ן (בדעת רש"י) את מחלוקת רב נחמן ורב ששת (ראה הערה 9). ההבדל בין ההסבר של הרמב"ן להסבר שלנו הוא, שלפי ההסבר של הרמב"ן גם רב נחמן וגם רב ששת מודים שהממלא לא יכול לזכות לחברו במים בהגבהה עצמה, והשאלה היא האם הוא מתכוון לזכות לעצמו לפני שהוא נותן לחברו. לעומת זאת, לפי ההסבר שלנו גם רב נחמן וגם רב ששת מודים שהממלא יכול לזכות במים לחברו, והשאלה היא האם הוא מתכוון לזכות במילוי לעצמו או לחברו.

[17] כאן אפשר לראות המחשה לצורה שבה אנחנו לומדים את שיטת הרמב"ם בלימוד הגמרא. כאשר הרמב"ם ערך את ה'משנה תורה' הוא שמר על סדר, ולכן יש משקל למיקום ולהקשר שהוא מביא כל דין. לשיטתנו, הרמב"ם סבר שהגמרא נערכה גם היא בצורה דומה, וגם היא הביאה כל מימרא דווקא בסוגיות שאליהם היא שייכת. הגמרא במסכת בבא מציעא דנה לגבי האפשרות של מגביה לזכות באבדה בשביל חברו. לכן, היא לא הביאה את הדיון בין רב נחמן לרב ששת לגבי 'מילא ונתן לחברו', כיוון שהמחלוקת ביניהם היא האם המגביה מתכוון לזכות לחברו, וזה לא הדיון בסוגיה בבבא מציעא. הגמרא במסכת ביצה דנה לגבי הכוונה של המגביה מציאה לחברו. לכן, היא לא הביאה את המחלוקת בין רב חסדא ורב נחמן לעולא ורבי יוחנן שחולקים לגבי האפשרות לזכות באבדה לחברו, וזה לא הדיון בסוגיה במסכת ביצה.

'תנה לי', הכוונה של המגביה היא שכאשר הוא מגביה הוא זוכה באבדה לעצמו, ולכן חברו לא זוכה בה. לכן, רבי יוחנן מסביר שבמשנה הרוכב לא זכה כיוון שהוא אמר 'תנה לי', וממילא המגביה לא התכוון לזכות בשבילו. לעומת זאת, עולא סובר שגם כאשר הרוכב אמר 'תנה לי' בפשטות הכוונה של המגביה היא שהוא זוכה לרוכב בהגבהה עצמה. לכן, עולא מעמיד את המשנה במקרה שהמגביה טוען שמראש הוא התכוון לזכות לעצמו בהגבהה.

פסק הרמב"ם

שאלנו למה הרמב"ם לא פסק מה הדין כאשר מילא ונתן לחברו. כדי לענות על שאלה זו, נראה את דברי הרמב"ם לגבי חפצי הפקר. הרמב"ם פסק[18]:

> חפצי הפקר - הרי הן כרגלי מי שזכה בהן.

נראה שכיוון שהרמב"ם פסק כבר שחפצי הפקר הם כרגלי מי שזכה בהם, הוא לא ראה צורך לפסוק מה הדין כאשר מילא ונתן לחברו. נסביר את דברינו, הרמב"ם פסק בהלכות גזלה ואבדה[19]:

> המגביה מציאה לחברו - קנה חברו ואף על פי שלא אמר לו כלום.

הרמב"ם פסק שסתם ככה כאשר מישהו מגביה מציאה לחברו - קנה חברו. כאשר הרמב"ם פסק כך הוא פסק שני דברים יחד. דבר ראשון שאפשר הלכתית להגביה מציאה ולזכות בה למישהו אחר, וגם שסתם כך כאשר מישהו מגביה מציאה בשביל חברו אנחנו תולים שמסתמא כוונתו שחברו יזכה בה כבר ברגע ההגבהה. כיוון שהרמב"ם פסק שהכוונה סתם ככה היא לזכות בשביל החבר, ברור שכאשר מישהו מילא מים מבור של עולי בבל בשביל חברו, חברו זכה בהם. כיוון שהרמב"ם כתב שחפצי הפקר הולכים איתם כרגלי מי שזכה בהם, מובן שכאשר מילא ונתן לחברו הולכים עם המים כרגלי מי שהתמלאו לו, שהרי הוא זה שזכה בהם[20].

סיכום

בתוך הדיון האם מגביה מציאה לחברו קנה חברו, יש שתי שאלות: א. האם המגביה יכול לזכות לחברו. ב. האם הכוונה של המגביה היא לזכות לחברו בהגבהה. לגבי השאלה הראשונה - רב נחמן ורב חסדא סוברים שמגביה אבדה לחברו, לא יכול לזכות בשבילו, כיוון שהוא חב למאבד. לעומת זאת, רבי יוחנן ועולא סוברים שמגביה אבדה לחברו יכול לזכות לחברו, כמו שהוא יכול לזכות לעצמו. לכל הדעות מגביה הפקר – יכול לזכות בו לחברו, כיוון שהוא אינו חב לאף אחד.

לגבי השאלה השנייה - יש מחלוקת בין רב נחמן לרב ששת לגבי הכוונה של מי שמגביה מציאה לחברו. רב נחמן סובר שמי שמגביה מציאה לחברו מתכוון לזכות בשביל חברו, ולכן אם מדובר בהפקר – קנה חברו. לעומת זאת, רב ששת סובר שהכוונה של מי שמגביה מציאה לחברו היא, שהוא יזכה במציאה קודם, ורק אחר כך הוא יביא לחברו. לכן, אפילו מי שמגביה הפקר לחברו – לא קנה חברו. רבי יוחנן ועולא סוברים שמגביה מציאה לחברו קנה חברו אפילו באבדה. ממילא מובן, שהם סוברים גם שהכוונה הפשוטה של מי שמגביה מציאה

---

[18] בהלכות יום טוב פרק ה' הלכה י'.

[19] פרק י"ז הלכה ג'.

[20] ההסבר שלנו לשיטת הרמב"ם הוא כמו דעת המגיד משנה (ראה הערה 11), לפיו הרמב"ם לא ראה צורך לפסוק את דין 'מילא ונתן לחברו' כיוון שהוא סמך על מה שהוא פסק כבר שמגביה מציאה לחברו קנה חברו. כיוון שאנחנו רואים שהרמב"ם לא פסק את דין מילא ונתן לחברו, חייבים לומר שהוא לא סבר שיש חידוש בדין זה, שלא מופיע כבר בדין 'המגביה מציאה לחברו'. אם הרמב"ם היה סובר שיש חידוש בדין מילא ונתן לחברו – הוא היה צריך לפסוק אותו. ראה בהערה 8 שהבאנו הרבה שיטות בהסבר מחלוקת רב נחמן ורב ששת. לפי מה שהסברנו יוצא, שאי אפשר לומר שהרמב"ם מסביר כמו הסבר רבינו תם, כיוון שלשיטתו יש חידוש גדול בדין 'מילא ונתן לחברו' – שלמרות שהמגביה מציאה לחברו קנה חברו, לעניין תחומין הולכים לפי הממלא כי כל הזכייה לחברו נעשית מכוחו. אם הרמב"ם היה סובר כרבינו תם הוא צריך לפסוק בפירוש שכאשר מילא ונתן לחברו הולכים כרגלי הממלא.

לחברו היא שהחבר יזכה במציאה. בכל זאת, יש הבדל בין רבי יוחנן לעולא, לגבי השאלה מה כוונת המגביה במקרה שהרוכב אמר לו 'תנה לי'. לפי עולא, אם המגביה הגביה בשביל להביא לרוכב – הרוכב זכה. לעומת זאת, לפי רבי יוחנן גם אם המגביה הגביה כדי להביא לרוכב – הרוכב לא זכה באבדה, כיוון שהוא אמר 'תנה לי' ולא אמר 'זכה לי', ומשמע מזה שהכוונה היא שתיקח את האבדה לעצמך ותיתן לי אותה אחר כך. לכן, עד שהאבדה לא הגיע ליד הרוכב הוא לא זכה בה.

המהלך בקצרה

1. הגמרא במסכת בבא מציעא מביאה מחלוקת האם המגביה מציאה לחברו קנה חברו. עולא ורבי יוחנן סוברים שקנה חברו. לעומת זאת רב נחמן ורב חסדא סוברים שלא קנה חברו, כיוון שהוא חב לאחרים. הגמרא מקשה על עולא ועל רבי יוחנן מהמשנה, שם רואים שכאשר מישהו רכב על בהמה וראה מציאה ואמר לחברו 'תנה לי' והוא לקח את המציאה, ואמר שהוא זכה בה, המציאה של המגביה. עולא תירץ, שמדובר במשנה שהמגביה טוען שמההתחלה הוא זכה במציאה. רבי יוחנן תירץ שכיוון שהמגביה אמר 'תנה לי' ולא אמר 'זכה לי' הוא לא זוכה במציאה עד שהיא תגיע לידו.
2. קשה על הגמרא, למה עולא לא מתרץ כמו רבי יוחנן, הרי כתוב במפורש במשנה שהרוכב אמר 'תנה לי'. בנוסף קשה, למה רב נחמן ורב חסדא אומרים שמגביה מציאה הוא חב לאחרים, את מי הוא מפסיד? הרי הוא רק מונע מהמוצאים האחרים רוח, ולא מפסיד אותם.
3. הגמרא במסכת ביצה מביאה מחלוקת האם כאשר אדם מילא מים ביום טוב מבור שהוא הפקר בשביל לתת אותם לחברו, מטלטלים אותם כרגלי הממלא או כרגלי מי שהתמלאו לו. רב נחמן אומר כרגלי מי שהתמלאו לו, ורב ששת אומר כרגלי הממלא. הגמרא מסבירה, שלפי רב נחמן מגביה מציאה לחברו קנה חברו, ולכן מטלטלים את המים כרגלי מי שהתמלאו לו, ואילו רב ששת סובר שמגביה מציאה לחברו לא קנה חברו, ולכן מטלטלים את המים כרגלי הממלא שזכה בהם ראשון.
4. קשה, איך הגמרא אומרת שלפי רב נחמן המגביה מציאה לחברו קנה חברו, הרי בבבא מציעא רב נחמן אומר במפורש שמגביה מציאה לחברו לא קנה חברו. בנוסף קשה, למה רב ששת אומר שמטלטלים את המים כרגלי הממלא? הרי הוא לא התכוון לזכות במים לעצמו, וממילא כאשר המים הגיעו למי שמילאו אותם בשבילו הוא הראשון שזכה בהם, ואומרים לטלטל אותם כרגליו. קושיה נוספת, למה הרמב"ם לא פסק מה הדין כאשר מילא ונתן לחברו? הרי יש על זה מחלוקת מפורשת בגמרא.
5. שאלנו למה מגביה מציאה לחברו חב לאחרים, הרי הוא רק גורם להם שהם לא יוכלו להרוויח. נראה שהמגביה מציאה לא נחשב חב למוצאים האחרים, אלא הוא נחשב חב למאבד, כיוון שעד עכשיו האבדה הייתה שלו, ורק הייתה אפשרות למי שמוצא אותה לזכות בה, אבל מאז שהוא הגביה אותה לחברו היא יצאה מבעלות המאבד. לפי זה, נראה שמגביה הפקר לחברו, אינו חב לאף אחד. לכן, גם לפי רב נחמן ורב חסדא מגביה הפקר לחברו – קנה חברו. כך מתורצת הסתירה בדברי רב נחמן, בבבא מציעא מדובר על מי שמגביה אבדה לחברו, ולכן רב נחמן סובר שלא קנה חברו, כי הוא חב למאבד. לעומת זאת, בביצה מדובר על מי שמגביה הפקר לחברו, ולכן רב נחמן סובר שקנה חברו, כי הוא לא חב לאף אחד.
6. לפי מה שהסברנו, מגביה הפקר לחברו אינו חב לאף אחד. לכן, לכל הדעות אדם יכול לזכות בהפקר בשביל חברו. המחלוקת בין רב נחמן לרב ששת היא לגבי הכוונה של סתם מגביה מציאה לחברו. לפי רב נחמן סתם מגביה מציאה לחברו, מתכוון שחברו יזכה בה ברגע ההגבהה, ולכן מטלטלים את המים כרגלי מי שנתמלאו לו. לעומת זאת לפי רב ששת, הכוונה הפשוטה של מי שמגביה מציאה לחברו היא, שהוא יזכה בה בעצמו ורק אחר כך יביא אותה לחברו. לכן, מטלטלים את המים כרגלי הממלא, כי הוא זכה במים ראשון.

7. גם ההבדל בין רבי יוחנן לעולא בהסבר המשנה, קשור לכוונה של המגביה. גם עולא וגם רבי יוחנן מסכימים שמגביה מציאה לחברו קנה חברו, ולכן ברור שהם מסכימים שהכוונה של מגביה מציאה לחברו סתם כך היא, שהחבר יזכה בה. המחלוקת ביניהם היא, מה הדין כאשר הרוכב אמר 'תנה לי'. לפי עולא גם במקרה זה הכוונה של המגביה היא, שהרוכב יזכה במציאה בהגבהה עצמה. לעומת זאת לפי רבי יוחנן, כאשר הרוכב אמר 'תנה לי' הכוונה של המגביה היא, שהוא לוקח את המציאה ורק אחר כך נותן אותה לרוכב. לכן, עולא תירץ שמדובר במקרה שהמגביה טוען שמראש הוא התכוון לזכות במציאה, כי סתם כך הכוונה שלו היא שהרוכב יזכה בה. לעומת זאת, רבי יוחנן הסביר שבגלל שבמשנה המקרה הוא שהרוכב אמר 'תנה לי' הכוונה של המגביה היא שהוא זוכה במציאה לעצמו.
8. הרמב"ם פסק שהמגביה מציאה לחברו קנה חברו. יוצא מדבריו, שהמגביה מציאה לחברו יכול לזכות בשביל חברו, וגם הוא מתכוון לזכות לחברו. שאלנו למה הרמב"ם לא פסק מה הדין כאשר מילא ונתן לחברו. נראה שהרמב"ם לא ראה צורך לפסוק את הדין במקרה זה, כיוון שהוא כתב שמטלטלים חפצי הפקר כרגלי מי שזכה בהם. כיוון שהרמב"ם פסק שמגביה מציאה לחברו קנה חברו, ודאי שמטלטלים את המים כרגלי מי שנתמלאו לו.